

**PELAKSANAAN KEMAHIRAN BERFIKIR, SIKAP PELAJAR DAN MASALAH
UNTUK MENGAPLIKASI KEMAHIRAN BERFIKIR DALAM PENGAJARAN
PEMBELAJARAN BAHASA MELAYU**

(Implementation of Thinking Skills, Student Attitudes and Problems in Application Thinking Skills Malay Language Teaching)

SITI ZAHIDAH SALLEH

Pusat Pengajian Pendidikan dan
Bahasa Moden
Universiti Utara Malaysia
abdusukor@uum.edu.my

ABDULL SUKOR SHAARI

Pusat Pengajian Pendidikan dan
Bahasa Moden
Universiti Utara Malaysia
abdusukor@uum.edu.my

Dihantar pada:

30 Mei 2019

Diterima pada:

10 September 2019

Koresponden:

abdusukor@uum.edu.my

Abstrak: Kertas kerja ini bertujuan membentangkan kajian berkenaan kekerapan pelaksanaan kemahiran berfikir oleh guru dan sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam pengajaran pembelajaran Bahasa Melayu di sebuah sekolah menengah di Kedah. Kajian ini juga dijalankan bagi mengenal pasti masalah yang dihadapi untuk mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam pengajaran pembelajaran. Kajian ini menggunakan reka bentuk kajian campuran antara kuantitatif dan kualitatif. Sampel kajian ialah sebanyak 60 orang pelajar dan 4 orang guru Bahasa Melayu. Instrumen kajian yang digunakan ialah borang soal selidik dan protokol temu bual. Data dianalisis dengan menggunakan perisian Statistical Packages for Social Sciences versi 22. Data dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan statistik inferensi. Hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa guru kerap mengaplikasikan amalan kemahiran berfikir dalam P&P. Selain itu, pelajar bersikap positif terhadap aplikasi kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Kajian ini juga mendapati bahawa guru mempunyai beberapa masalah ketika aplikasi kemahiran berfikir, iaitu masalah masa persediaan mengajar yang panjang, pengetahuan sedia ada pelajar yang rendah dan sikap pelajar yang agak negatif terhadap kemahiran berfikir. Implikasi kajian ini diharapkan akan dapat meningkatkan lagi kesedaran pelajar terhadap aplikasi kemahiran berfikir dan membantu guru mengatasi masalah ketika aplikasi kemahiran berfikir dijalankan.

Kata kunci: Kemahiran berfikir, sikap pelajar, masalah mengaplikasi kemahiran berfikir

Abstract: This paper aims to present a study on the frequency of the implementation of thinking skills by teachers and student attitudes towards the application of thinking skills and the problems faced to implement thinking skills in Malay Language teaching in a secondary school in Kedah. This study uses a mixed method design between quantitative and qualitative. The sample was 60 students and 4 bahasa Melayu teachers. The research instrument used was questionnaire and interview protocol. The data were analyzed using Statistical Package for Social Science (SPSS) version 22. The data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics. The findings show that teachers often apply thinking skills in their teaching. Additionally, students are positive towards the application of thinking skills in Malay Language subjects. This study also found that teachers had some problems when they want to apply thinking skill in their teaching especially a long time teaching preparatory, the low knowledge of the existing students and the negative attitude towards the thinking skills. The implication of this study is to increase students' awareness of thinking skills applications and help teachers overcome problems when thinking skills applications are implemented.

Keywords: Thinking skills, student attitude, problem to apply thinking skill

PENGENALAN

Dasar Pendidikan Kebangsaan yang termaktub dalam Akta Pendidikan 1996, menyatakan bahawa Bahasa Melayu ialah sebagai mata pelajaran teras di semua sekolah rendah dan menengah. Pendidikan Bahasa Melayu berhasrat untuk membina rasa bangga terhadap bahasa yang mencerminkan akal budi dan pemikiran rakyat dan juga berperanan sebagai pemangkin kepada semangat cinta akan tanah air. Berdasarkan Huraian Sukatan Bahasa Melayu (2013), kemahiran berfikir hendaklah diserapkan secara terancang dengan kemahiran mendengar dan bertutur, membaca dan menulis semasa pengajaran dan pembelajaran (P&P) dijalankan.

Selaras dengan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia PPPM 2013-2025 (KPM 2013), telah menggariskan enam aspirasi dan salah satunya ialah kemahiran berfikir supaya setiap pelajar mampu bersaing di peringkat global. Kemahiran berfikir yang ditekankan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) ialah kemahiran berfikir aras tinggi (KBAT). Kemahiran berfikir telah dijadikan satu daripada elemen utama dalam sistem pendidikan sebagai usaha untuk meningkatkan perkembangan intelek pelajar. Aspek kemahiran berfikir telah dimasukkan sebagai unsur eksplisit dan implisit ke dalam kurikulum serta dalam pengajaran dan pembelajaran. KBAT merupakan satu agenda untuk meningkatkan taraf pendidikan di Malaysia. KBAT melibatkan kemahiran pemikiran yang kritis, logik, meta kognitif dan kreatif. KBAT juga melibatkan kemahiran kognitif yang lebih tinggi hasil adaptasi dari Taksonomi Bloom yang telah dilaporkan oleh Krathwohl (2010), iaitu kemahiran menganalisis, sintesis, menilai dan menghasilkan sesuatu idea yang baharu.

Salah satu cabang yang amat dititikberatkan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dalam KBAT adalah pemikiran kritis yang dahulunya dikenali sebagai Kemahiran Berfikir Kreatif dan Kritis (KBKK). Program yang dilaksanakan oleh KPM bagi meningkatkan KBAT khususnya pemikiran kritis adalah program *i-THINK*. Program ini bertujuan membudayakan kemahiran berfikir dalam kelas sejajar dengan hasrat untuk meningkatkan pemikiran kritis pelajar. Dari sudut pandangan KPM (2013), KBAT mempunyai lima elemen utama untuk

dilaksanakan dalam kelas iaitu (i) menaakul, (ii) inkuiri, (iii) teknik menyoal, (iv) kreativiti dan (v) penyelesaian masalah.

Apabila pelajar berfikir kritis, mereka secara intelektual terlibat dalam pembelajaran (Gini-Newman & Laura 2007). Pemikiran kritikal, seperti yang didefinisikan oleh panel daripada 46 pakar falsafah dan pendidikan adalah "penghakiman, pengawasan peraturan mandiri yang menghasilkan tafsiran, analisis, penilaian, dan kesimpulan, serta penjelasan tentang... pertimbangan yang atasnya penghakiman itu didasarkan" (American Philosophical Association (1990). Sepanjang abad yang lalu, pendidik dan penyelidik telah menyedari bahawa pemikiran kritikal adalah komponen penting dalam pendidikan anak-anak kita, dan kemahiran pemikiran kritikal adalah matlamat dan hasil utama pendidikan (Giancarlo, Blohm & Urdan, 2004).

Kajian oleh organisasi kebangsaan dan antarabangsa, termasuk Majlis Penyelidikan Kebangsaan dan Pertubuhan Kerjasama Ekonomi dan Pembangunan (OECD), organisasi 30 negara perindustrian, menunjukkan bahawa kemahiran pemikiran dan analitik yang rumit adalah komponen utama pembelajaran di semua peringkat pembangunan (OECD 2008; Silva 2008). Selain itu, pengiktirafan dan kepentingan kemahiran berfikir kritis telah berkembang dengan luas di samping berkembangnya minat untuk mengajar dan mengukur kemahiran tersebut dan memahami hubungan mereka dengan hasil pendidikan lain (Ennis 1993; Elder & Paul 2010; Silva 2008). Cotter dan Tally (2009) mendapati bahawa kajian bagi mengembangkan dan memajukan cara untuk mengukur pemikiran kritikal adalah perlu untuk memahami sepenuhnya kemahiran ini dan bagaimanakah cara untuk memperbaikinya.

PENYATAAN MASALAH

Penerapan pengajaran KBKK telah pun lama dimasukkan dalam kurikulum pendidikan sekolah menengah terutama dalam kurikulum Pendidikan Bahasa Melayu iaitu sejak pelaksanaan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah 1988. Sudah sepatutnya pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P oleh guru telah menjadi lancar tanpa masalah. Namun, kebanyakan guru kurang memberi perhatian kepada kemahiran berfikir

kritikal pelajar kerana terlalu menumpukan kepada usaha untuk menghabiskan sukatan pelajaran dan penguasaan teknik menjawab soalan peperiksaan. Hal ini disokong oleh kajian Saemah dan Zamri (2016) mendapati bahawa perkembangan pengajaran yang menerapkan kemahiran berfikir di dalam bilik darjah masih berada pada tahap yang kurang menggalakkan.

Menurut Anisah (2009), media pengajaran buku teks sebagai bahan sumber utama dan buku rujukan serta buku kerja yang digunakan oleh guru dalam P&P juga didapati masih menggunakan soalan yang bertumpu kepada aras rendah seperti soalan yang cenderung kepada mengingat, pemahaman dan aplikasi manakala soalan yang bertumpu kepada aras yang tinggi seperti analisis, penciptaan dan penilaian adalah kurang. Hal ini menyebabkan pelajar tidak dapat mengembangkan kemahiran berfikir mereka.

Beberapa kajian telah dijalankan terhadap pelaksanaan kemahiran berfikir. Antara kajian bagi meningkatkan kemahiran berfikir ialah kajian oleh Abrami et al. (2009) yang menjalankan penilaian meta analitik terhadap kesan arahan mengenai membangunkan dan meningkatkan kemahiran berfikir kritis. Analisis kajian mereka terhadap 117 kajian iaitu 27 daripadanya adalah reka bentuk eksperimen. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pelbagai alat penilaian dan reka bentuk penyelidikan dan penilaian terhadap pemikiran kritikal yang mencabar diperolehi. Sebagai contoh, mereka menganalisis alat penilaian ke atas Unit Penilaian Program tiga Kemahiran pemikiran kritikal dalam ujian standard yang ditetapkan seperti Watson-Glaser Penilaian Pemikiran Kritikal, Ujian Pemikiran Kritikal Cornell, ujian yang dibangunkan dan penilaian yang dijalankan oleh seorang guru (iaitu respons pelajar kepada soalan temu janji, esei dan soalan terbuka) dan ujian yang dibangunkan oleh penyelidik (iaitu, instrumen yang diterima pakai dari sumber lain, dengan atau tanpa pengubahsuaian). Penemuan penting kajian ini ialah cara pemikiran kritikal diajar seperti juga pedagogi. Antara jenis intervensi pemikiran kritikal yang dikaji ialah pendekatan pengajaran bercampur yang menggabungkan kedua-dua kandungan dan kemahiran berfikir kritis.

Kajian lain untuk meningkatkan kemahiran berfikir ialah kajian Farah Adlina (2018). Kajian beliau bertujuan untuk mengenal pasti

keberkesanan Pembelajaran Berasaskan Masalah (PBM) bagi mata pelajaran Bahasa Melayu tingkatan 3. Kajian ini memberikan fokus kepada pencapaian pelajar dalam ujian, kemahiran berfikir kritikal, kemahiran menyelesaikan masalah, kemahiran membuat keputusan dan kemahiran menaakul. Kajian dilaksanakan secara eksperimen menggunakan reka bentuk kumpulan kawalan ujian pra dan ujian pos (*pre-test post-test control group design*). Subjek kajian terdiri daripada 54 orang pelajar tingkatan 3 sebuah sekolah menengah kebangsaan agama di negeri Melaka. Seramai 28 orang pelajar daripada satu kelas tingkatan 3 dijadikan kumpulan kawalan yang menerima P&P konvensional, manakala satu lagi kelas tingkatan 3 seramai 26 orang pelajar dari sekolah yang sama dijadikan kumpulan eksperimen yang menerima pendekatan PBM.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan dalam pencapaian bagi ujian pra untuk kedua-dua kumpulan kawalan dan rawatan pada peringkat awal. Penolakan hipotesis nul pula menunjukkan terdapat perbezaan markah dalam pencapaian ujian pra dan pos bagi kedua-dua kumpulan eksperimen dan kawalan. Implikasi kajian ini menunjukkan bahawa P&P menggunakan pendekatan berasaskan masalah berkesan kerana dapat meningkatkan pencapaian pelajar dalam karangan Bahasa Melayu dan sekali gus meningkatkan KBAT pelajar.

Musliha (2010) pula dalam kajiannya menyatakan kemampuan untuk berfikir secara kreatif, menyelesaikan masalah dan membuat keputusan adalah sangat penting bagi individu untuk bekerja dengan baik. Pekerja yang mampu berfikir secara kreatif, menyelesaikan masalah, membuat keputusan serta bertindak dengan logik merupakan pekerja yang memiliki peluang yang baik dalam kerjayanya. Keadaan mereka yang memiliki KBAT adalah jauh lebih baik berbanding dengan mereka yang sekadar memiliki pengetahuan dan kemahiran asas. Justeru, kemahiran berfikir perlu diajar kepada pelajar supaya pada masa hadapan mereka sentiasa bersedia menghadapi sebarang bentuk permasalahan yang mencabar dengan tindakan dan penyelesaian yang betul. Setiap individu mampu menguasai KBAT.

Syed Ismail, Pusphavalli dan Raja Gopal (2015) telah menjalankan satu kajian bertujuan untuk meninjau persepsi siswa guru terhadap

kegunaan dan amalan pelaksanaan KBAT dalam pengajaran dan pembelajaran semasa menjalani praktikum Fasa II. Kajian ini telah ditadbir ke atas 177 orang siswa guru yang mengikuti 4 program pengkhususan iaitu Pendidikan Khas Masalah Pendengaran, Pendidikan Khas Masalah Penglihatan, Pendidikan Muzik dan Pengkhususan Bahasa Inggeris. Kajian ini dijalankan secara kuantitatif dengan instrumen soal selidik sebagai rujukan utama. Dapatan menunjukkan bahawa persepsi siswa guru terhadap pelaksanaan KBAT berada pada tahap sederhana tinggi. Selain itu, dapatan kajian juga menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang rendah dari segi persepsi terhadap kegunaan dengan persepsi terhadap amalan pelaksanaan KBAT dalam pengajaran siswa guru. Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa sebanyak 55 orang (31.1%) siswa guru berpendapat bahawa mereka selalu menggunakan elemen KBAT dalam pengajaran semasa menjalani praktikum Fasa II.

Kajian-kajian di atas menunjukkan bahawa semakin ramai pengkaji yang membuat kajian bagi meningkatkan kemahiran berfikir pelajar terutama dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Walau bagaimanapun, masih kurang kajian yang meneliti tentang bagaimanakah pengaplikasian kemahiran berfikir oleh guru dalam mata pelajaran Bahasa Melayu, bagaimanakah sikap pelajar terhadap pengaplikasian ini dan apakah masalah yang dihadapi? Justeru, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti aplikasi kemahiran berfikir terhadap mata pelajaran Bahasa Melayu melalui aspek pengaplikasian kemahiran berfikir dan sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu apakah masalah yang dihadapi pelajar ketika guru melaksanakan kemahiran berfikir dalam pengajaran.

OBJEKTIF

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti aplikasi kemahiran berfikir terhadap mata pelajaran Bahasa Melayu melalui aspek pengaplikasian kemahiran berfikir dan sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Secara khusus, objektif kajian ini ialah:

1. Mengetahui kekekapan pelaksanaan kemahiran berfikir oleh guru dalam pembelajaran bahasa Melayu,

2. Mengetahui pasti sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P bahasa Melayu,
3. Menghuraikan masalah yang dihadapi pelajar ketika guru melaksanakan aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.

METODOLOGI

Reka Bentuk Kajian

Kajian ini adalah bertujuan untuk mengenal pasti amalan pengaplikasian kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Kajian ini dijalankan berdasarkan dua pendekatan kaedah penyelidikan, iaitu pendekatan secara kuantitatif dan kualitatif. Kaedah campuran merupakan kombinasi kaedah, falsafah dan haluan reka bentuk penyelidikan (Creswell & Clark 2011). Dalam pendekatan kuantitatif kajian ini, pengkaji menggunakan penyelidikan tinjauan dengan menggunakan instrumen soal selidik.

Bagi pendekatan kualitatif kajian ini pula, pengkaji menggunakan kaedah temu bual yang menemu bual beberapa responden daripada guru. Pengkaji menggunakan temu bual tidak berstruktur bagi mengukuhkan dapatan kajian yang diperolehi. Hal ini kerana, ada kalanya penyelidikan kuantitatif tidak mampu menyampaikan secara terperinci berkenaan persekitaran yang dikaji. Bagi pengkaji, kedua-dua kaedah ini akan dapat membantu memberi maklumat yang lebih jelas dan tepat serta boleh memenuhi kehendak soalan kajian.

Peserta Kajian

Sampel kajian ini ialah pelajar Tingkatan 4 di sebuah sekolah menengah harian di Kedah. Teknik pensampelan bertujuan digunakan. Sejumlah 60 pelajar dan 4 guru terlibat sebagai sampel. Bagi menentukan pemilihan peserta kajian, pengkaji menggunakan teknik *judgement sampling* (Noraini 2010). Teknik ini membenarkan pengkaji menggunakan akal, peluang, masa yang ada dan persoalan kajian sebagai kriteria dalam pemilihan peserta kajian.

Berdasarkan perkara tersebut, dua kriteria ditetapkan pengkaji untuk memilih peserta kajian. Antara kriteria peserta kajian yang ditentukan oleh

pengkaji ialah: (i) Guru yang mengajar dan melaksanakan P&P bahasa Melayu, dan (ii) Guru tersebut yang dipilih bersetuju untuk terlibat sebagai peserta kajian ini.

Instrumen

Instrumen yang digunakan dalam kajian ini ialah soal selidik dan temu bual. Soal selidik dipilih sebagai instrumen utama dalam kajian ini kerana sifatnya yang boleh memberikan data yang luas melalui populasi yang besar (Neuman 1997). Temu bual bersemuka digunakan sebagai instrumen kedua bagi menghasilkan data yang lebih mendalam selain yang diperoleh melalui soal selidik (Merriam, 1990).

Tujuannya adalah untuk mendapatkan maklumat daripada guru-guru berhubung masalah yang mereka hadapi untuk mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu. Format yang digunakan ialah soalan temu bual separuh berstruktur bagi membolehkan guru mengekspresikan pandangan dan pengalaman secara bebas (Borg & Gall 1989).

Soal Selidik

Set soal selidik ini dibahagikan kepada tiga bahagian, iaitu Bahagian A, B dan C. Bahagian A terdiri daripada latar belakang responden seperti jantina, bangsa, aliran dan minat terhadap mata pelajaran Bahasa Melayu. Bahagian B menumpukan kepada komponen kekerapan pelaksanaan kemahiran berfikir oleh guru dalam P&P Bahasa Melayu. Bahagian B ini mempunyai 11 item berskala Likert 5 mata yang diadaptasi daripada Chew Fong dan Shashipriya (2014).

Bahagian C pula terdiri daripada item berkenaan sikap pelajar terhadap pelaksanaan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu. Dalam bahagian ini, terdapat 15 item soal selidik berskala Likert 5 mata yang diadaptasi dan diubah suai daripada Chew Fong dan Shashipriya (2014) serta Mohd Mahzan, Abdul Razaq dan Mohd Muhaimi (2014). Melalui kajian rintis yang dijalankan, soal selidik Bahagian B ini mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi iaitu 0.99 Cronbach's alpha dan soal selidik Bahagian C memperoleh 0.87 Cronbach's alpha. Tafsiran skor min digunakan bagi memudahkan proses penganalisisan data.

Temu Bual

Kajian ini turut mendapatkan maklumat dengan menggunakan kaedah temu bual bagi mengukur kebolehpercayaan soal selidik. Dalam kajian ini, pengkaji menggunakan temu bual secara berstruktur dan semi struktur. Menurut Merriam (1998), temu bual berstruktur bertujuan untuk mengumpulkan maklumat yang tepat seperti maklumat sosiodemografik, umur, pendapatan, taraf perkahwinan, tahap pendidikan dan sebagainya, manakala temu bual semi struktur bersifat fleksibel dan membolehkan responden menghuraikan apa yang difikirkannya kepada penyelidik.

Item dalam soal selidik yang berkaitan dengan amalan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu menjadi asas kepada soalan temu bual. Namun, set temu bual pula dikhususkan kepada guru sahaja. Hal ini kerana temu bual ini adalah bertujuan untuk mendapatkan maklumat secara lebih mendalam terhadap amalan kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Temu bual guru bertujuan untuk mengenal pasti masalah yang dihadapi oleh guru ketika melaksanakan aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.

Analisis Data

Terdapat dua jenis analisis data yang dijalankan kerana kajian ini menggunakan dua jenis instrumen untuk mendapatkan data.

Analisis Soal Selidik

Set data yang diperoleh melalui soal selidik dianalisis melalui SPSS versi 22.0 dan analisis data yang terlibat ialah berbentuk deskriptif iaitu kekerapan dan sisihan piawai. Tujuannya ialah untuk menganalisis maklum balas guru-guru terhadap kekerapan mereka mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam P&P bahasa Melayu. Seperti yang dimaklumkan lebih awal, maklum balas guru terhadap soal selidik ini diukur melalui skala Likert 5 mata. Skor min yang diperoleh dirujuk berdasarkan skala min Mohd Majid (2005), iaitu 1.00-2.66 (Rendah), 2.67-3.66 (Sederhana) dan 3.67-5.00 (Tinggi).

Analisis Temu Bual

Dalam usaha untuk menganalisis data temu bual, semua temu bual yang dirakam ditranskripkan oleh pengkaji sebaik saja proses temu bual selesai. Hal ini bertujuan untuk mengekalkan keaslian data yang dikutip dan juga bagi membolehkan ketepatan transkrip yang dijalankan. Semua temu bual yang dijalankan oleh pengkaji ditulis dalam bentuk dialog untuk mengekalkan keaslian kata-kata yang ditranskripkan. Seterusnya data dianalisis dan disusun mengikut struktur yang serupa mengikut kekerapan tema. Akhirnya, data diinterpretasi untuk menghasilkan corak dan trend melalui maklum balas peserta kajian.

DAPATAN KAJIAN

Kekerapan Pelaksanaan Kemahiran Berfikir

Dalam Jadual 1, sebanyak 11 item diajukan kepada responden berkenaan kekerapan pelaksanaan amalan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu.

JADUAL 1: Kekerapan pelaksanaan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu

Bil	Item	Min	Sisihan Piawai
1	Semasa mengajar mata pelajaran Bahasa Melayu, guru meminta pelajar mencirikan beberapa perkara atau konsep.	3.63	.74
2	Guru meminta pelajar untuk membanding beza beberapa perkara atau konsep dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.	3.50	.85
3	Guru meminta pelajar memikirkan seberapa banyak penyelesaian terhadap sesuatu persoalan.	3.87	.68
4	Guru meminta pelajar mencirikan/ mengkategorikan sesuatu mengikut kesesuaian.	3.80	.76
5	Guru meminta pelajar menyusun idea mengikut urutan kronologi maklumat dengan berkesan.	3.72	.90
6	Guru menggalakkan pelajar untuk menganalisis alasan yang diberikan.	4.07	.71

7	Guru menggalakkan pelajar menggunakan perbandingan dalam menerangkan sesuatu perkara atau konsep.	3.75	.70
8	Guru menggalakkan pelajar untuk menghubungkan kait antara bahagian-bahagian kecil dan keseluruhan petikan.	3.80	.76
9	Guru sentiasa menggalakkan pelajar melibatkan diri dalam P&P yang disertai dengan aktiviti kemahiran berfikir.	3.97	.76
10	Guru sentiasa mendorong pelajar untuk bertanya apabila terdapat keraguan.	4.42	.72
11	Guru sentiasa memberikan peluang kepada pelajar untuk mengeluarkan pendapat/idea semasa P&P di dalam bilik darjah.	4.43	.67

Jumlah

3.91 .75

Purata skor min bagi semua item dalam kekerapan pelaksanaan kemahiran berfikir ialah 3.91 (SP=0.75). Skor min tertinggi ialah 4.43 (SP=0.67) bagi item yang ke-11, iaitu *Guru sentiasa memberikan peluang kepada pelajar untuk mengeluarkan pendapat atau idea semasa P&P di dalam bilik darjah*. Skor purata terendah pula adalah bagi item yang ke-2, iaitu *Guru meminta pelajar untuk membanding beza beberapa perkara atau konsep dalam mata pelajaran Bahasa Melayu*, iaitu 3.5 (SP=0.54). Hal ini menunjukkan bahawa berlaku komunikasi dua hala antara guru dan pelajar di dalam kelas. Peranan guru di dalam kelas juga berubah kepada fasilitator.

Sikap Pelajar terhadap Pengaplikasian Kemahiran Berfikir dalam P&P Bahasa Melayu

Dalam bahagian ini pengkaji telah mengemukakan 15 pertanyaan kepada responden berkenaan sikap mereka terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu. Purata min adalah tinggi, iaitu sebanyak 3.82 (SP=0.86). Min tertinggi ialah 4.23 (SP=0.85) bagi item yang ke-9, iaitu *'Mata pelajaran Bahasa Melayu sama penting dengan mata pelajaran yang lain'*, manakala min terendah ialah 3.47 (SP=0.77) bagi item ke-5, iaitu *'Saya suka memberikan pendapat*

sendiri atau gambaran mental di dalam kelas ketika P&P Bahasa Melayu'.

Analisis ini menunjukkan bahawa pelajar menganggap mata pelajaran Bahasa Melayu adalah sama penting dengan mata pelajaran lain memandangkan mata pelajaran Bahasa Melayu merupakan salah satu mata pelajaran wajib lulus untuk mendapatkan sijil, iaitu SPM. Ringkasan dapatan kajian bagi item dalam bahagian ini dirumuskan dalam Jadual 2.

JADUAL 2: sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu

Bil	Item	Min	Sisihan Piawai
1	Aktiviti kemahiran berfikir membuatkan saya suka kepada mata pelajaran Bahasa Melayu.	3.92	0.74
2	Aktiviti kemahiran berfikir menyudahkan saya mempelajari Bahasa Melayu.	3.75	0.99
3	Saya menumpukan sepenuh perhatian terhadap aplikasi kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.	3.93	0.71
4	Saya mudah memahami isi pelajaran yang disampaikan oleh guru Bahasa Melayu.	3.90	0.71
5	Saya suka memberikan pendapat sendiri @ gambaran mental di dalam kelas ketika P&P Bahasa Melayu.	3.47	0.77
6	Aktiviti kemahiran berfikir bagi mata pelajaran Bahasa Melayu memberi kepuasan kepada saya.	3.68	0.75
7	Saya amat seronok menyertai aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.	3.82	0.81
8	Aktiviti kemahiran berfikir bagi mata pelajaran Bahasa Melayu membosankan saya	3.67	1.02
9	Mata pelajaran Bahasa Melayu sama penting dengan mata pelajaran yang lain	4.23	0.85
10	Saya akan berasa kesal sekiranya saya tidak menghadiri kelas Bahasa Melayu.	3.98	0.77
11	Saya berasa sangat malas untuk melakukan sebarang aktiviti dalam kelas kerana ianya membuang masa	3.92	0.93
12	Saya berasa malu dan rendah diri jika tidak memahami apa yang diajar guru ketika P&P Bahasa	3.70	1.05

Melayu.

13	Saya berasa gembira kerana dapat membantu rakan-rakan dalam melaksanakan segala aktiviti kemahiran berfikir dan kerja berkumpulan di dalam kelas	4.22	0.59
14	Saya berasa tertekan belajar Bahasa Melayu kerana sering diajukan soalan yang mencabar minda.	3.55	1.16
15	Saya berasa kecewa sekiranya tidak dapat berkongsi pendapat sendiri ketika aktiviti kemahiran berfikir.	3.52	1.05

Jumlah **3.82** **0.86**

Masalah yang Dihadapi Guru untuk Melaksanakan Aktiviti Kemahiran Membaca dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu

Bahagian ini cuba menjawab soalan ketiga kajian ini, iaitu apakah masalah-masalah yang dihadapi oleh guru untuk melaksanakan aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Dapatan kajian menunjukkan antara masalah yang dihadapi oleh guru ialah: (i) masa yang panjang, pengetahuan sedia ada pelajar rendah, dan (iii) sikap negatif pelajar.

Masa Yang Panjang

Masa yang panjang terpaksa digunakan oleh guru untuk melaksanakan kemahiran berfikir. Guru juga perlu membantu pelajar dengan memberikan idea-idea terlebih dahulu kepada mereka. Keadaan ini biasanya berlaku bagi kelas pertengahan dan kelas belakang. Pernyataan ini disokong oleh dapatan temu bual R1, R3 dan R4 seperti berikut:

...pelajar mengambil masa yang agak panjang untuk mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam PDPC bahasa Melayu dan guru perlu bantu dengan memberikan idea tetapi bergantung kepada tahap pelajar. (R1)

...antara aktiviti kemahiran berfikir ialah membuat peta i-THINK. Untuk buat peta pemikiran ini, guru tak boleh bagi handout peta pemikiran i-THINK yang sudah siap, jadi pelajar ambil masa untuk siapkan peta pemikiran ini... (R3).

...pelajar ambil masa yang agak panjang apabila jawab soalan KB. Pelajar tahap sederhana dan lemah

boleh jawab tetapi cikgu perlu hurai dulu soalan, selepas itu, barulah mereka boleh jawab.(R4)

Pengetahuan Sedia Ada Pelajar Rendah

Tahap pengetahuan sedia ada pelajar merupakan salah satu faktor penting yang akan menentukan kecemerlangan seseorang pelajar. Namun, hasil temu bual mendapati bahawa tahap pengetahuan sedia ada pelajar adalah lemah, Hal ini mungkin disebabkan faktor latar belakang keluarga seperti tahap sosioekonomi yang rendah. Hal ini, menjejaskan pemahaman pelajar dan sekali gus, menyebabkan pelajar tidak dapat mengikuti aktiviti berkaitan kemahiran berfikir dengan baik terutamanya ketika menjawab soalan berbentuk kemahiran berfikir. Penyataan ini disokong oleh dapatan temu bual R1 dan R2 berikut:

Pelajar mempunyai pengetahuan sedia ada yang sangat rendah sebab faktor latar belakang keluarga pelajar. Ramai pelajar sekolah ini datang daripada keluarga miskin. (R1)

Masalahnya, pelajar kurang membaca kerana tidak terdedah dengan bahan bacaan di rumah. Mak bapak mereka pun jarang membaca kerana keluarga terpaksa bekerja kuat disebabkan keluarga pendapatan rendah. (R2)

Sikap Negatif Pelajar

Sikap pelajar juga mempengaruhi penglibatan pelajar dalam aktiviti kemahiran berfikir. Berdasarkan hasil dapatan temu bual, sikap segelintir pelajar didapati cenderung ke arah bersikap negatif dan sekali gus mengganggu P&P guru. Antaranya, pelajar kurang memberikan kerjasama kepada guru sewaktu aktiviti kemahiran berfikir dijalankan. Penyataan ini disokong seperti yang terdapat dalam penyataan R1, R2 dan R3 seperti berikut:

Guru pernah minta pelajar bawa bahan tambahan yang hendak dibincangkan kelas akan datang tapi hanya sikit sahaja pelajar yang bawa bahan sebagai back up. (R1)

Guru alami masalah apabila hendak tukar aktiviti pengajaran sebab pelajar susah nak sesuaikan diri.(R2)

Pelajar tidak berminat dengan P&P bahasa Melayu yang berbentuk kemahiran berfikir mengikut situasi, bila tidak minat, mereka kurang beri kerjasama (R3)

PERBINCANGAN

Dapatan kajian menunjukkan bahawa guru mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Selain itu, guru turut memberikan peluang kepada pelajar untuk mengeluarkan pendapat atau idea semasa P&P dijalankan di dalam bilik darjah. Dapatan kajian ini selari dengan dapatan kajian oleh Chew Fong dan Shashipriya (2014) yang mendapati bahawa pengaplikasian kemahiran berfikir oleh guru adalah memuaskan.

Dapatan kajian kedua pula menunjukkan bahawa pelajar bersikap positif terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu. Hal ini digambarkan dengan nilai purata min bagi sikap terhadap kemahiran berfikir yang tinggi. Dapatan ini menarik kerana beberapa kajian telah menghubungkan sikap positif dengan pencapaian akademik seperti kajian oleh Norton dan Irvin (2007) dan Otunuku dan Brown (2007). Walaupun kajian ini tidak mengkaji hubungan sikap dengan pencapaian akademik tetapi yang penting sikap pelajar yang positif terhadap P&P diperlukan untuk menghasilkan pencapaian hasil pembelajaran.

Bagi dapatan kajian ketiga pula, antara masalah yang paling utama yang dihadapi oleh guru ketika P&P mata pelajaran Bahasa Melayu ialah masa yang panjang untuk membuat persediaan mengajar, pengetahuan sedia ada pelajar yang rendah dan sikap negatif pelajar terhadap aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Dapatan kajian ini menarik kerana jika dibandingkan dengan pelaksanaan kemahiran berfikir yang sudah lama dalam P&P, iaitu sejak 1988 lagi sedangkan kajian Masyuniza (2015) mendapati bahawa sikap pelajar terhadap mata pelajaran Bahasa Melayu mempunyai hubungan yang positif dengan kemahiran abad 21.

Dapatan temu bual ini bertentangan dengan dapatan soalan kajian kedua, iaitu apakah sikap pelajar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu. Dalam soalan kedua ini yang diperoleh melalui soal selidik menunjukkan pelajar bersifat positif dengan nilai

min yang tinggi sedangkan dapatan temu bual menunjukkan bahawa terdapat pelajar bersifat negatif terhadap pelaksanaan kemahiran berfikir.

KESIMPULAN

Kajian ini merupakan kajian persepsi responden tentang kekerapan guru mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu, sikap pelajar terhadap pengaplikasian P&P Bahasa Melayu dan masalah-masalah yang dihadapi oleh guru dalam pelaksanaan P&P bahasa Melayu. Walaupun kajian ini mendapati bahawa guru kerap mengaplikasikan amalan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu, manakala pelajar bersikap positif terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu, namun kajian ini lebih kepada persepsi sahaja. Dapatan kajian ini hanya untuk sebuah sekolah menengah di Kedah sahaja. Generalisasi tidak boleh dibuat untuk semua guru bahasa Melayu yang mengajar di sekolah menengah.

Walau bagaimanapun, kajian ini berjaya mengesan masalah yang dihadapi oleh guru untuk mengaplikasikan kemahiran berfikir dalam P&P mereka. Antaranya ialah mengambil masa yang panjang untuk persediaan mengajar di samping pengetahuan sedia ada pelajar yang rendah dan masih ada pelajar yang bersikap negatif terhadap aktiviti kemahiran berfikir dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.

Kerjasama daripada pelbagai pihak terutama pihak pengurusan sekolah dan Pejabat pendidikan Daerah diperlukan untuk mengatasi masalah yang dihadapi oleh guru dalam P&P Bahasa Melayu. Seterusnya bagi pihak guru pula, mereka perlulah berusaha untuk mempelbagaikan kaedah dan aktiviti P&P di dalam kelas agar proses pelaksanaan kemahiran berfikir dalam P&P Bahasa Melayu menarik dan dapat diikuti murid.

RUJUKAN

Abrami, P.C., Bernard, R.M., Borokhovski, E., Wade, A., Surkes, M.A., Tamim, R. & Zhang, D. (2009). Instructional interventions affecting critical thinking skills and dispositions: A stage 1 meta-analysis. *Review of Educational Research*, 78 (4), 1102- 1134.

American Philosophical Association. (1990). *Critical thinking: A statement of expert*

consensus for purposes of educational assessment and instruction. Millbrae, CA: California Academic Press.

American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association*. 6th Edition.. Washington, DC.

Anisah Abdul Razak. (2009). *Permasalahan dalam KOMSAS*. Dimuat turun Oktober 23, 2018 daripada <http://suhanis87.blogspot.com/2009/10/permasalahan-dalam-KOMSAS.html>

Borg, W.R. & Gall, M.D. (2002). *Education research: An introduction*. 5th Edition. New York: Longman.

Chew Fong Peng & Shashipriya Nadaraja. (2014). Pelaksanaan kemahiran berfikir kreatif dan kritis dalam pengajaran dan pembelajaran KOMSAS di sekolah menengah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 4 (2): 10-24.

Cotter, E.M. & Tally, C.S. (2009). Do critical thinking exercises improve critical thinking skills? *Educational Research Quarterly*, 33 (2): 3-14.

Creswell, J.W. & Clark, V.L.P. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Elder, L., & Paul, R. (2010). *Critical thinking development: A stage theory*. Retrieved 6 October, 2014 from www.criticalthinking.org

Ennis, R.H. (1993). Critical thinking assessment. *Theory into Practice*, 32 (3): 179-186.

Farah Adlina Mokter. (2018). Keberkesanan pembelajaran berasaskan masalah terhadap pencapaian dan kemahiran berfikir aras tinggi pelajar dalam penulisan karangan bahasa Melayu. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 9 (1): 33-46.

Giancarlo, C.A., Blohm, S.W. & Urdan, T. (2004). Assessing secondary students' disposition toward critical thinking: Development of the California Measure of Mental Motivation. *Educational and Psychological Measurement*, 64 (2): 347-364.

Gini-Newman, G & Laura. (2008). Infusing a spirit of inquiry. In. Case, Roland & Clark Penny (Eds.). *The anthology of social studies: Issues and strategies for secondary teachers*. Vancouver: Pacific Educational Press.

- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2013). *Huraian sukatan bahasa Melayu*. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2013). *Pelan pembangunan pendidikan Malaysia 2013-2025*. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Masyuniza Yunos. (2015). Hubungan sikap dan persepsi terhadap pembelajaran bahasa Melayu dengan kemahiran abad 21. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 5 (2): 22-30.
- Merriam, S. B. (1990). *Case study research in education. A qualitative approach*. California: Josey-Bass Inc. Publishers.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study application in education*. 2nd Edition. Thousand Oaks, CA: SAGE Publication.
- Mohd Mahzan Awang, Abdul Razaq Ahmad & Mohd Muhaimi Abdul Rahman. (2014). Penggunaan peta minda oleh pelajar pintar cerdas dalam pembelajaran sejarah. *Jurnal Pendidikan Malaysia*, 39 (2): 95-100.
- Mohd Majid Konting. (2005). *Kaedah penyelidikan pendidikan*. Edisi Kelima. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Musliha Salma. (2010). Aplikasi kemahiran berfikir aras tinggi melalui pembelajaran berasaskan masalah. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Neuman, W.L. (1997). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- Noraini Idris. (2010). *Penyelidikan dalam pendidikan*. Petaling Jaya: McGraw Hill (M).
- Norton, S. & Irvin, J. (2007). Developing positive attitude towards algebra. *Mathematics: Essential Research, Essential Practice*, 2 (4): 561 -570.
- Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). (2008). 21st Century Learning: Research, Innovation and Policy Directions from Recent OECD Analyses. OECD/CERI International Conference, Learning in the 21st Century: Research, Innovation and Policy. May 15–16, 2008.
- Otonuku, M. & Brown, T.L. (2007). Tongan students: Attitudes towards their subjects in New Zealand relative to their academic achievement. *Asia Pacific Education Review*, 8 (1): 117-128.
- Saemah Rahman & Zamri Mahamod. (2016). *Kreativiti dalam pengajaran dan pembelajaran*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Silva, E. (2008). Measuring skills for 21st -century learning. *Education Sector Reports*, November 2008, Washington D.C. The Education Sector.
- Syed Ismail Syed Mustapa, Pusphavalli A. Rengasamy & Raja Gopal Ponnusamy (2015). Kegunaan dan amalan pelaksanaan kemahiran berfikir aras tinggi dalam pengajaran semasa praktikum II, 2014. *Prosiding Seminar Penyelidikan Pendidikan Kebangsaan*, Kuala Lumpur. Institut Pendidikan Guru Kampus Ilmu Khas, 86 – 95.